

Ștefan Câlția. Locuri

Muzeul de Artă Timisoara

Cuprins

p. 9

Victor Neumann

**Ștefan Câlția la Muzeul de Artă Timișoara
Tradiții și simboluri**

p. 17

Dan C. Mihăilescu

În atelierul lui Ștefan Câlția

p. 25

Reproduceri

p. 109

Lista reproducerilor

p. 115

Patricia Bădulescu, Sandra Demetrescu, Ioana Mandea
Ștefan Câlția. Locuri

p. 123

Andrei Teleagă

Biografie

*Litografie pentru
Wilhelm și Árpád Mühle
2014, litografie
tiraj 11 exemplare
35 × 25 cm*

Ștefan Câlția la Muzeul de Artă Timișoara Tradiții și simboluri

Felul nostru de a ne așeza în lume poartă pecetea familiei, a valorilor culturale moștenite, a contextului social-politic în care ne-am născut și am evoluat. Sunt multe elementele ce contribuie la formarea personalității individului, adesea însă influențele majore provin de la cei pe care îi admirăm pentru strălucirea gândului și durabilitatea sentimentelor lor, de la cei pe care-i prețuim pentru talentul și etica muncii lor, de la cei ce sunt vrednici să povestească lumea de ieri și lumea de mâine. Mă gândesc acum la artiștii ce-și descoperă singuri vocația, la cei care sunt în măsură să descopere ideile, credințele și așezările create de propria lor comunitate, la cei ce știu să prelucreze inteligent și atrăgător relația local-universal.

Când Ștefan Câlția m-a invitat întâia oară în atelierul său am fost fascinat de amalgamul de lumini și de umbre al locului în care își petrecea cea mai mare parte a fiecărei zile; am fost impresionat de ferestrele înalte ale imobilului, mângâiate de frunzele și florile grădinii din fața lui. Descopeream misterul pe care artistul știe să-l cultive voluntar ori involuntar, admiram arta etnografică împodobind casa – obiectele de ceramică, vechiul pat al casei țărănești, lăzile de lemn depozitând documente prăfuite ale unor vremuri îndepărtate, fotografiile de familie –, pe toate asociindu-le universului din care descind picturile maestrului.

În pofida unui timp istoric puțin prielnic poeziei ori artelor vizuale, Ștefan Câlția a rămas profund atașat de arta picturii sale. Admirabilele serii de tablouri pe care le-a pictat în ultimele decenii demonstrează continua diversificare a temelor de studiu, preocuparea pentru creionarea unui stil inconfundabil, formularea unui mesaj propriu. Câlția este un călător dincolo de spațiu și timp. El povestește – e un înăscut povestitor – despre deplasările la Șona, satul părinților, situat în apropierea orașului Făgăraș, despre înfățișarea oamenilor de acolo, despre ocupațiile și trăsăturile lor de caracter, despre dragostea pe care le-o poartă. Descrie ca nimeni altul familia și comunitatea locală, stăruind asupra șansei recuperării unor uitate obiceiuri, dar și a

*Litografie pentru
Wilhelm și Árpád Mühle
2014, litografie
tiraj 11 exemplare
35 × 25 cm*

reconstruirii unei uitate diversități regionale. Pentru Ștefan Câlția, Șona reprezintă o altă lume decât aceea obișnuită, reprezintă fabulosul loc al copilăriei, cel ce i-a oferit bogăția de idei picturale. Șona e un punct în care nimeni și nimic nu pare să se grăbească și în care spațiul și timpul își dau mâna spre a face cunoscute semnele unei istorii nepervertite de modernitate. Probabil așa se explică faptul că satul acesta a devenit punctul de plecare și de întoarcere al artistului, o referință permanentă în majoritatea tablourilor sale și în fascinantele povești care le-au făcut posibile.

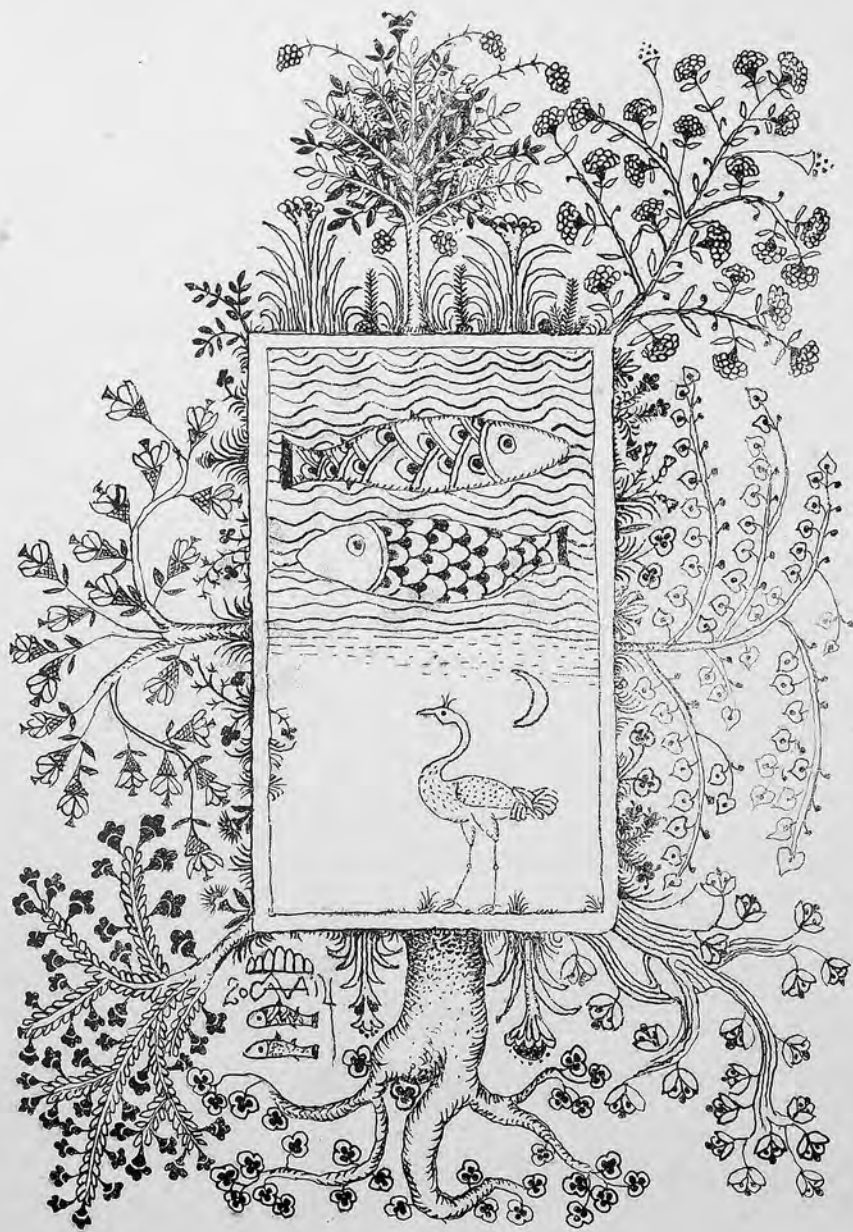
Nu este o întâmplare faptul că Ștefan Câlția creează o artă prin care readuce la viață unicitatea geografică a teritoriului cunoscut odinioară sub numele de Fundus Regius: dominantele dealuri subcarpatice ori prelungirile podișului transilvan, acele punți de pe care poate fi admirată întreaga Țară a Oltului și pe care artistul le reprezintă sub diverse forme, mărimi, culori.

Reflecțiile lui Ștefan Câlția se revendică din lungă și înțeleaptă cultură rurală românească. Ce altceva pot spune de îndată ce observ că maestrul are darul de a se studia pe sine și pe ceilalți, are harul de a descoperi universalitatea sub influența des invocatelor și admirabil reprezentatelor tradiții locale? Inovațiile sale rezultă din reinventarea trecutului, a identității personale și a colectivității umane de altădată. Transilvanismul declarat al lui Ștefan Câlția este dublat de o orientare religioasă tolerantă, deschisă spre diversitățile de orice fel. La fel de explicit este atașamentul său nedezmințit față de monarhie. Casa Regală a României este pentru el o referință de vârf, una statornică pentru ceea ce înseamnă societate și cultură, diplomație și bine de obște.

Crezul artistic al maestrului derivă dintr-o mare și continuă curiozitate față de om și natură, față de tradiții și simboluri, față de cărți și idei. De aici, plăcerea de a desena sau de a picta episoadele frumoase ori triste ce l-au marcat. De aici, gândul ce pendulează între nostalgia unei lumi de mult apuse și speranța unui timp al schimbărilor. De aici, subtila ironie la adresa lumii moderne, acea *ars combinatoria* în care păsările, oamenii și cirul livrează imaginea amalgamată a lumii de astăzi, o critică subtilă a stării de spirit ori a aceleia de civilizație în care trăim.

*Litografie pentru
Wilhelm și Árpád Mühle*
2014, litografie
tiraj 11 exemplare
35 × 25 cm

*Litografie pentru
Wilhelm și Árpád Mühle*
2014, litografie
tiraj 11 exemplare
35 × 25 cm

Repetatele noastre întâlniri au făcut posibilă o înțelegere reciprocă a gândurilor, au născut întrebări și răspunsuri, venind în întâmpinarea unor căutări intelectuale. De aceea, probabil, ca istoric și ca interpret al culturii naționale și europene, am fost și sunt fascinat de picturile și poveștile lui Ștefan Câlția. De aceea, împreună cu artiștii, muzeograful, scriitorii și profesorii care-i cunosc foarte bine opera, am considerat că a sosit momentul să-i adresăm maestrului invitația de a organiza o primă și amplă expoziție în Palatul Baroc ce găzduiește Muzeul de Artă Timișoara, instituție destinată consacrării autenticelor valori culturale românești și universale.

În loc de concluzie, voi spune că expoziția – la a cărei organizare și-a adus o contribuție substanțială cunoscuta Galerie Posibilă din București – este menită să readucă în atenția iubitorilor de artă o creație impresionantă, una ce invită, pe de-o parte, la un exercițiu de admirație, iar pe de alta, la o reflecție optimistă asupra viitorului. Expoziția probează remarcabilul rol al Școlii de Artă de la Timișoara în contextul învățământului academic național și european, meritele unor pictori și profesori precum Julius Podlipny, inimitabilul mentor al maestrului Ștefan Câlția.

Prin conferințele, dezbaterile și lansările de carte ce vor însoți expoziția, prin întâlnirile științifice naționale și internaționale pe care le va găzdui în aceeași perioadă, Muzeul de Artă Timișoara își propune să cultive excelența, contribuind astfel la candidatura orașului la titlul de capitală culturală europeană în 2021.

Timișoara, 16 august 2014

Victor Neumann
Director al Muzeului de Artă Timișoara

